

(वीर सहिदहरूको संस्मरणमा कीर्तिपुर, काठमाडौँबाट प्रकाशित)

सहिद

SAHID WEEKLY साप्ताहिक

जि.प्र.का.दर्ता नं ५८/२०६३

सीसी क्यामरा चोर क्यामराको फुटेजबाट पक्राउ

पाँगा । जनसेवा माध्यमिक विद्यालयमा अगाडिको भागमा राखेको सीसी क्यामरा सोमबार बेलुकी ६:२० बजे चोरी भएको क्यामराले कैद गरेको फुटेजबाट देखायो । त्यही फुटेजको आधारमा कीर्तिपुर प्रहरीले मंगलबार पक्राउ गरेका छन् । पक्राउसँगै चोरेको सामान सीसी क्यामरा फेला पारेका छन् । सूचना प्राप्त भएको केही घन्टामै प्रहरीले चोरहरूलाई नियन्त्रणमा लिएको थियो ।

चोरहरूलाई नियन्त्रणमा लिइसकेपछि आवश्यक कारवाही गरी रिहा गरेको थियो । जनसेवा माविको फुटबल चौरमा कैद गर्न राखेको सीसी क्यामरा जाली राखेको खम्बाबाट चढेर तार तानी चोरेको फुटेजले देखाएको विद्यालयले जनाएको छ । विद्यालयको खुला चौरको कारण स्कूल परिसरमा कुनै पनि अपराधिक घटनाबाट बच्न सुरक्षा अवलम्बन गर्नुपर्ने देखिन्छ ।

तर्ष १४, अंक ३८, पृष्ठ-६ नै.सं. ११३८ पोहेला गा. चतुर्थी, ति. सं. २०७८ पुस २१ गते शुक्रबार JAN 2018 मूल्य रु. ५१-

विश्वमा समाजवादी बन्दोबस्त नयाँ ढंगबाट अधि बढ्दै

काठमाडौँ । ५९ औँ क्युवाली समाजवादी क्रान्ति दिवसको अवसरमा सोमबार क्युवा ऐक्यबद्धता समिति नेपालको आयोजनामा 'क्युवाली क्रान्तिको ऐतिहासिक महत्व' विषयक प्रवचन कार्यक्रम भयो ।

कार्यक्रममा बौलदै नेपाल मजदुर किसान पार्टीका अध्यक्ष नारायणमान बिजुक्छे रोहितले समाजवादी विचारको अन्त्य भएको भन्दै पूँजीवादी चिन्तकहरूले दुष्प्रचार गरे तापनि समाजवादी बन्दोबस्त नयाँ नयाँ ढंगबाट अधि बढिरहेको बताउनुभयो ।

उहाँले क्युवाले समाजवादी आदर्शलाई व्यवहारमा नै लागू गरेर देखाएको चर्चा गर्दै पिच्छे उपचार खर्च दिनुभन्दा

देशका अस्पतालहरूलाई उचित बजेट दिनसके व्यापक जनताको हित हुने विचार व्यक्त गर्नुभयो ।

नवजात शिशुहरूमा जसरी गर्भको टाटा रहन्छ, त्यस्तै समाजवादी बन्दोबस्त स्थापना भएलगत्तै सबै बन्दोबस्त नहुने भन्दै पूँजीवादी दलका नेताहरूलाई जनताका शत्रुको रूपमा लिनुपर्ने

विचार राख्नुभयो ।

क्यासिनोको आम्दानीमा कर छुट दिने, सरकारको ढुक्तीको पैसा आफ्ना कार्यकर्तालाई बाँड्ने पूँजीवादी बन्दोबस्तको चरित्र भएको भन्दै अध्यक्ष रोहितले पूँजीवादी पार्टीहरूले जनतालाई शोषण गर्न अनेक कानून बनाउनेप्रति सजग हुनुपर्ने बताउनुभयो ।

नेमकिपाका केन्द्रीय सचिव तथा प्रतिनिधिसभा सदस्य प्रेम सुवालले सही नेतृत्व र पार्टीले मात्र कुनै पनि देशमा क्रान्ति गर्नसक्ने बताउनुभयो । उहाँले क्युवाली जनताले संरा अमेरिकी साम्राज्यवादविरुद्ध लडेजस्तै नेपाली जनताले पनि भारतीय विस्तारवादविरुद्ध अथक संघर्ष गर्नुपर्ने चर्चा गर्दै देशहित विपरीतका बन्दोबस्तविरुद्ध कानुनी संघर्ष गर्ने विज्ञ वकिलहरू नेपालमा अझै अभाव भएको बताउनुभयो ।

नेपाल मजदुर किसान पार्टीका केन्द्रीय सदस्य अनुराधा थापामगरले मार्क्सवाद लेनिनवादमाथि विश्वास गर्नाले नै क्युवामा क्रान्ति सम्भव भएको

क्रमशः पृष्ठ ५ मा

भूकम्प प्रतिरोधात्मक भवन र सुरक्षाबारे कार्यशाला गोष्ठी सम्पन्न

कीर्तिपुर । कीर्तिपुर नगरपालिका, सिओआरडी र उत्थानशील नेपालको संयुक्त आयोजनामा कीर्तिपुर होटल हिलसाइड एण्ड रिसोर्टमा शुक्रबार भूकम्प प्रतिरोधात्मक भवन र सुरक्षा सम्बन्धी जनचेतनामूलक कार्यशाला गोष्ठी सम्पन्न भयो ।

कीर्तिपुर

नगरपालिकाका प्रमुख एवं विपद् तथा जलवायु उत्थानशील समितिका अध्यक्ष रमेश महर्जनले पानसमा दीप प्रज्ज्वलन गरी गोष्ठीको उद्घाटन गर्नुभएको थियो ।

त्यसक्रममा वहाँले भूकम्पीय जोखिम रहेको कीर्तिपुर नगरभित्र भूकम्प प्रतिरोधात्मक

क्रमशः पृष्ठ ५ मा

भण्डारीको 'अक्षरमा मूर्तिकला' पुस्तक लोकार्पण

काठमाडौँ । मूर्तिकार रामकृष्ण भण्डारीद्वारा लिखित पुस्तक 'अक्षरमा मूर्तिकला' एक समारोहबीच राष्ट्रिय नाचघर सांस्कृतिक भवनमा शनिबार लोकार्पण भएको छ ।

मूर्तिकार भण्डारीको पुस्तकमा मूर्ति बनाउँदाको अनुभव, विचार, समस्या र अनुभूतिको संगालोले सृजित 'अक्षरमा मूर्तिकला' पुरातत्व विभागका महानिर्देशक भेषनारायण दाहाल, क्रोधकला शिरोमणी कालु कुमाले, अग्रज कलाकार गोविन्द नारायण ज्यापु, ललित प्रज्ञाप्रतिष्ठानका पूर्व उपकुलपति ठाकुर प्रसाद मैनाली, राष्ट्रिय जनसांस्कृतिक महासंघका

अध्यक्ष खगेन्द्र राई, अग्रज साहित्यकार शान्तदास मानन्धर, डा. कुशुम शर्मा, डा. तारालाल श्रेष्ठ, कला समिक्षक मुकेश मल्लले संयुक्त रूपमा लोकार्पण गर्नुभएको थियो ।

लोकार्पणपछि

पुस्तकबारे डा. तारालाल श्रेष्ठले समिक्षा गर्दै मूर्तिकार भण्डारीको मूर्तिकला मार्क्सवादी विचारबाट प्रेरित भएको र पुस्तकमा अभिव्यक्त अनुभवले त्यही प्रष्ट पारेको बताउनुभयो ।

त्यसैगरी साहित्यकार

कुशुम शर्माले अक्षरमा मूर्तिकलाले मूर्तिकारहरूको लागि नयाँ प्रेरणा हुने विश्वास लिनुभयो ।

मूर्तिकार लेखक स्वयंले अक्षरमा मूर्तिकला विभिन्न पत्रपत्रिकामा प्रकाशित कृतिको संगालो हो भन्दै आफूले कुड्डेका मूर्तिलाई अक्षरमा परिणत गरेको बताउनुभयो ।

आरम्भका अध्यक्ष भुवन थापाको सभापतित्वमा भएको कार्यक्रममा वहाँले रामकृष्ण भण्डारीको अक्षरमा मूर्तिकला मूर्तिकारहरूको लागि नौलो अभ्यास हुने भन्दै लेखकप्रति आभार व्यक्त गर्दै सहभागी अतिथिहरूलाई

क्रमशः पृष्ठ ५ मा

जनसेवामा इन्डोर ब्याडमिन्टन कोर्ट बन्दै

पाँगा । जनसेवा माध्यमिक विद्यालय स्पोर्ट्स कम्प्लेक्स परिसरमा ब्याडमिन्टन खेलको लागि इन्डोर कोर्ट तयारी तीव्र रूपले भइरहेको छ ।

जापान सहयोगबाट निर्माणाधिन इन्डोर ब्याडमिन्टन कोर्टको लागि चारैतिर फलामको खम्बा उठाइसकेको छ भने छत

हालने काम पनि सुरु भइसकेको विद्यालय स्रोतले बताएको छ ।

ब्याडमिन्टन, बास्केटबल र भलिबल कोर्टलाई इन्डोर बनाउने योजना अन्तर्गत पहिलो चरणमा ब्याडमिन्टन कोर्टलाई व्यवस्थित गर्न लागेको निर्माण समितिका संयोजक

क्रमशः पृष्ठ ५ मा

"Be Smart, Be Good"
Salient Features

- Grade teaching classes (play-way teaching learning approach) at pre-primary and primary levels.
- Homely and natural school environment.
- Regular & Special music, dance, art and sports activities and field trips.
- Separate playground and dinning hall for small kids.
- Audio-visual teaching and learning classes.
- Health care facility.
- Psycho-social counselling facilities.

Admission Open!
for
Play
Group

Ph. no.: 014-330121, 4331248, 4331249 Email: rarahil@mail.com.np Website: www.rarahil.edu.np

ऐतिहासिक जनअन्दोलन २०८६ चैत्र २० गते शहादत अमर सहिद

लनबहादुर महर्जन
वि.सं. २००६ माघहिराकाजी महर्जन
वि.सं. २०१७ माघराजमान माली
वि.सं. २०२५ मंसिरराजेन्द्र महर्जन
वि.सं. २०३० चैत्र

सहिद साप्ताहिक

वर्ष १४, अंक ३९, २०७४ पुस २१ गते शुक्रबार

शंखापुर प्रकाशन समूहको लागि

सम्पादक/प्रकाशक: नारायण महर्जन

कम्प्यूटर टाइप/सेटिङ्ग: सहिद डेस्कटप

सम्पर्क कार्यालय: जहुँ हिटी युवा क्लव - ११

पाँगा, कीर्तिपुर, फोन नं. ४३३०५८३, ९८४१४३६०२२

E-mail:- kipushahid@hotmail.com

kipushahid@gmail.com

www.kipushahid.blogspot.com

मुद्रण : शर्मिला प्रिन्टर्स, डल्लु, काठमाडौं

सम्पादकीय...

चुनाव लगतै मूल्यवृद्धि

नेपाल आयल निगमले प्रतिनिधिसभा र प्रदेशसभा सके लगतै पेट्रोलियम पदार्थमा २ पटक मूल्यवृद्धि गरेको छ ।

अब पेट्रोलको मूल्य रु.१०२१/-, डिजेलको रु.९८१/- र ग्यासको रु.१३७५१/- कायम भएको छ ।

चुनाव अगावै बढाइसकेको मूल्य सरकारले तत्काल फिर्ता लिन लगाएको थियो ।

निर्वाचनको मुखमा मूल्यवृद्धिले जनमानसमा नराम्रो असर पार्ने र हारजितको सवाल हुने भएकोले सरकारले तुरुन्तै बढेको मूल्य एक रातमै फिर्ता लिन लगाएको थियो ।

सरकार या राज्य संचालन गर्ने शासकहरूले चाहेमा जनताको पक्षमा जे पनि निर्णय र कार्यान्वयन गर्न सकिन्थ्यो ।

तर सरकार जनताको हितलाई ध्यान नदिएर पूँजीपतिको सेवक बन्ने भएकोले मूल्यवृद्धि होस् या अन्य अपराधिक काम न फिर्ता गर्छ नत न्यून नै पार्छन् ।

पूँजीवादी चुनावमा जित्नको लागि ठूला ठूला पूँजीपतिहरूसँग यथेष्ट आर्थिक सहयोग लिने गरिन्थ्यो ।

विशेष गरी एमाले, काँग्रेस, माओवादी आफ्नो पार्टीको उम्मेदवार जिताउन ठूलो रकम सहयोग लिने, चुनावमा खर्च गर्ने अनि जितेपछि पूँजीपतिहरूले आर्थिक सहयोग दिएका बहानामा मूल्यवृद्धि गर्ने, सहयोग लिने दलहरू चुप बस्ने, सरकार मुकदर्शक बन्ने गरेको इतिहास नयाँ होइन ।

जबसम्म पूँजीपतिको आर्थिक आशींवादले चुनाव जित्ने गर्दछ तबसम्म नेपाली जनताहरू मूल्यवृद्धिको मारबाट टाढा रहन सक्दैन ।

जनतालाई विचार र सिद्धान्तबाट लैस गराई सक्षम नागरिक तयार पार्न र स्वविवेकले राम्रो दललाई जिताई देश समृद्ध बनाउन लाग्नुपर्ने बेला भोजभटेर र भुठा आश्वासनमा फसेर भोट दिने, जिताउने अनि मूल्यवृद्धि गराउने कस्तो परम्परा हामीले बसाल्दैछौं ।

रानीपोखरी पुनर्निर्माण कसरी गर्ने ?

—केशव शर्मा

रानीपोखरी पुनर्निर्माणमा खासगरी दुई विवाद देखिन्छन् ।

पहिलो, कसरी लामो समय पानी टिकाइराख्ने । दोस्रो, पोखरीबीचको बालगोपालेश्वर मन्दिर, त्यहाँसम्म जाने पुल, पोखरीको डिल र वरिपरि मान्छे हिँड्ने गोरेटो निर्माण ।

पोखरीलाई आधुनिक स्वरूप दिई पानीको फौवारा बनाउने काठमाडौं महानगरपालिकाको योजना पनि विवादित छ ।

रानीपोखरी यस्तो संरचना हो, जसलाई देखाएर हामी संसारका सहरी इन्जिनियर तथा योजनाकारलाई भन्न सक्छौं- 'हाम्रोमा करिब ३५० वर्षअघि नै 'फुलड पोन्ड' बनेको थियो । आज संसारका धेरै सहरमा 'फुलड पोन्ड' का रूपमा यस्ता पोखरी विकास गरिँदैछन्, जुन वातावरणीय, जलचक्र र पर्यावरणीय हिसाबले महत्त्वपूर्ण छ ।

रानीपोखरीको वास्तविक क्षेत्रफल २५ हजार २ सय वर्गमिटर थियो । यसको लम्बाइ १८० र चौडाइ १४० मिटर थियो । यसलाई अतिक्रमण गरी करिब १२ हजार ४२ वर्गमिटरमा समेट्ने गरी नयाँ डिजाइन गरिएको छ । लम्बाइ १३१.५४ र चौडाइ ९१.५४ मिटर हुनेछ ।

यसबाटै प्रस्ट देखिन्छ, पुनर्निर्माणपछि रानीपोखरीको क्षेत्रफल अहिलेभन्दा आधा सानो हुनेछ ।

मलकालमा बनेको रानीपोखरीमा कसरी लामो समय पानी अडिग्रह्यो भन्ने अध्ययन सामान्य खर्चमा गर्न सकिन्थ्यो, गर्नु पनि पर्थ्यो । संसारमा जहाँ पनि ऐतिहासिक तथा पुरातात्विक संरचना त्यसै भत्काइँदैन । यहाँ पनि तलको माटो खन्दै अध्ययन गर्न सकिन्छ । कस्तो माटो वा अरु कुन वस्तु प्रयोग गर्दा यति लामो समय पानी धानियो भन्ने थाहा हुनेछ । यसको निष्कर्ष काठमाडौंका अन्य पोखरी पुनर्निर्माणमा महत्त्वपूर्ण हुनसक्छ ।

हाम्रै इन्जिनियरिङ अध्ययन संस्थानमा माटोबाट कुन मात्रामा पानी चुहिन्छ भनेर हिसाब गर्न सकिन्छ । पोखरीमा पानीको साराभर चट्टानका बाँध निर्माण गर्दा पानी नचुहियोस् भनेर मध्यभागतिर वारपार ठाडो कालो माटोको तह निर्माण गरिन्छ । यो माटोले सजिलै पानी बग्न दिँदैन । सामान्य रूपमा भन्नुपर्दा पहाडतिर घर पोतल प्रयोग गरिने कमेरो माटोको पनि पानी चुहिने दर कम हुन्छ । त्यस्तो कमेरो माटो वा लेसिलो कालो माटो परीक्षण गरेर प्रयोग गर्न सकिन्छ । त्यसैले, रानीपोखरीमा पानी सञ्चित गर्न आधुनिक निर्माण सामग्री नै चाहिन्छ भन्नु यथार्थ होइन ।

३५० वर्ष कालोमाटोले घानेको रानीपोखरीमा कंक्रीट पर्खाल किन ? सामान्य माटोमा पनि कम्तीमा ३० प्रतिशत कालो माटो मिसाएर खाँदने हो भने पानी चुहावट रोक्न सकिन्छ । बालुवा, गिट्टी र कालो माटो मिश्रण गरेर राम्ररी

खाँदने हो भने पानीको चुहावट रोकिन्छ । पोखरीको डिल वा छेउबाट पानी चुहावट रोक्न कालो माटोको तह ठाडो गरी राख्न सकिन्छ । चुना वा सुर्खी र खर (घाँस) मिश्रित माटो राम्रोसँग खदिर पनि पोखरीको डिल बनाउन सकिन्छ । यसलाई काठ प्रयोग गरेर लामो समय टिकाइराख्न सकिन्छ ।

केही इन्जिनियरले कालो माटोको भार वहन क्षमता र पानी चुहिने परिमाणबारे प्रश्न उठाएका छन् । मध्यम खालको कालो माटोको भार वहन क्षमता कम्तीमा १०० किलोपास्कल हुन्छ भनिन्छ । कालो माटो खदिर भार वहन क्षमता बढाउन सकिन्छ । रानीपोखरीको गहिराइ करिब २ मिटर मान्ने हो भने पोखरीको पानीले दिने भार जम्मा २० किलोपास्कलमात्र हुन्छ । त्यसैले, खदिको कालो माटोले पानीको भार राम्ररी धान्ने देखिन्छ । अझ बालुवा वा अन्य राम्रो माटोको भर भएपछि पोखरीमा प्रयोग गरिने पिँधको कालो माटोको भार वहन क्षमता अझ बढ्छ ।

पानी चुहिने दर बढी मानेर सामान्य अनुमानित हिसाब गर्ने हो भने पोखरीबाट प्रतिदिन चुहावट हुने करिब २२ घनमिटर हो । अहिलेको क्षेत्रफललाई आधार मान्दा पोखरी पूर्ण रूपले भरिँदा करिब ५० हजार ४०० घनमिटर पानी हुन्छ । यसको तुलनामा २२ घनमिटर पानी चुहिनु सामान्य हो । यो पोखरी क्षमताको करिब ०.०४ प्रतिशत हो ।

पिँध तथा डिलमा प्रयोग गरिएको कालोमाटो राम्ररी खाँदने र गुणस्तरीय काम गर्ने हो भने यो चुहावट सजिलै १० गुना कम गर्न सकिन्छ । बर्खामा भूमिगत पानीको तह धेरैमाथि हुने भएकोले ३६५ दिनै यही मात्रामा चुहावट हुँदैन । काठमाडौंको औसत बर्खा वार्षिक १३०० मिलिमिटर मान्ने हो भने आकासे पानीबाट पोखरीमा ३२७६० घनमिटर जम्मा हुने देखिन्छ ।

यो अनुमानित हिसाबबाट पनि कालो माटो प्रयोग गर्ने हो भने पोखरीमा पानी अझ राम्ररी अडिन सक्ने देखिन्छ । करिब २-३ फिट मोटाइको कालो माटो तह राखेर पुनर्निर्माण गर्दा रानीपोखरी जीवित रहन सक्छ ।

हुन त पोखरीमा पानीको ठूलो भाग वाष्पीकरण भएर जान्छ । यहाँ कंक्रीटको पानी चुहिने दर कालो माटोभन्दा केही कम भए पनि कंक्रीटको गुणस्तर कम भए, बालुवा र गिट्टी छुट्टिए, साना-साना चिरा देखापरे पानी चुहिने दर बढ्छ ।

पोखरीको पिँधमा टायल राखियो वा ढलान गरियो र डिलमा कंक्रीटको पर्खाल लगाइयो भने भूमिगत पानी, ऐतिहासिक कुलो वा इनारबाट पोखरीमा पानी भरिने पद्धति रोकिन्छ । वाष्पीकरण भएर जाने पानी भर्न ठूलो मात्रामा बाहिरबाट ल्याउनुपर्छ, जसको मूल्य करोडौं पर्छ । अहिले पर्खाल लगाउन खनेको पोखरीको डिल हेर्ने हो भने भूमिगत पानी सहज रूपमा पोखरीभित्र छिर्ने सक्ने बालुवा तह देखिन्छ । अहिले लगाएको पर्खालले त्यो बालुवाको तह र पोखरीको सम्पर्क टुटाउँछ ।

डिलको रूपमा बनाउन लागेको पर्खाल रड-सिमेन्ट-कंक्रीटकै हनुपर्छ कि पर्दैन भन्ने

प्रश्न पनि छ । दुई-तीन मिटर अग्लो पर्खाल लगाउनुपर्ने अवस्थामा माटो र ढुंगाले नै राम्रोसँग काम गर्नसक्छ । ढुंगा-माटोको पर्खाल पछाडि कालो माटोको एउटा तह राख्न सकिन्छ । यसले पोखरीको डिलबाट हुने पानी चुहावट रोक्न सकिन्छ ।

भुइँचालो प्रतिरोधक र अन्य हिसाबले बलियो बनाउने नाममा नेपालमा अनावश्यक खर्च गर्ने चलन छ । इन्जिनियरिङ भनेको सुरक्षित निर्माणमात्र होइन, आर्थिक हिसाबले सुलभ पनि हो ।

पुरातत्त्व विभागका जिम्मेवार व्यक्तिले रानीपोखरी सार्वजनिक रूपमा खुला गर्ने हो भने आधुनिक निर्माण सामग्री प्रयोग गरेरै पुनर्निर्माण गर्नुको विकल्प नभएको बताएका छन् । यो नितान्त गलत छ ।

इजिप्ट, रोम र ग्रीसमा चुना, सुर्खी, ढुंगा, माटो र ईँडाबाट बनेका पाँच हजार वर्षभन्दा पुराना पिरामिड, गिजा र अन्य संरचना यथावत छैन । त्यहाँ बसेनी लाखौं पर्यटकले भ्रमण गर्छन् ।

सन् १८५४ मा भारतको हरिद्वारबाट सुरु गरी तीन सय किलोमिटर लामो गंगा नहर निर्माण सम्पन्न गरिएको थियो । यो नहरको डिल (साइड वाल) सबै माटोबाट बनेको छ । अन्य प्रमुख संरचना पनि ढुंगा, ईँडा, चुना र सुर्खी मिलाएर बनाइएको थियो । यो संरचना अहिले पनि छ । उक्त नहरबाट तीन सय घनमिटर प्रतिसेकेन्डका दरले पानी बग्छ ।

भारत र पाकिस्तानलगायत संसारका धेरै स्थानमा ऐतिहासिक पोखरी र नहर पाइन्छन्, जहाँ परम्परागत निर्माण सामग्री प्रयोग गरिएका छन् । ती सयौं वर्षदेखि यथावत् छन् ।

विश्वविख्यात ग्रेटवालको पनि अधिकांश भाग ढुंगा, माटोबाट बनेको छ । यहाँ बसेनी करोडौं पर्यटकले भ्रमण गर्छन् । नेपालका अधिकांश ऐतिहासिक भवन तथा अन्य संरचना यसै ढुंगा, ईँडा, चुना, सुर्खी, मासको दाल, गुड, मह आदि मिलाएर बनाइएको हो । कतिपय ती संरचना पाँच सय वर्षभन्दा बढी टिकेका छन् । वि.सं. १९९० तथा २०७२ को भुइँचालो पनि थगेका छन् ।

सामान्य कंक्रीटको आयु ५०-७५ वर्ष हो । अझ यसमा हामी बालुवा र पानीको गुणस्तर कायम राख्न सकेनौं भने आयु कम हुन्छ । हाम्रा पुर्खाले प्रयोग गरेको निर्माण सामग्रीको आयु हजार वर्षसम्म हुनसक्छ ।

रानीपोखरीको हकमा पनि कंक्रीटको विकल्पमा ढुंगाको पर्खाल र चुनासुर्खीको मसला प्रयोग गर्न सकिन्छ । यस्तो संरचना कंक्रीटभन्दा लचकदार हुन्छ । भूकम्पीय हिसाबले पनि अब्बल हुनसक्छ । यस्ता संरचना मर्मत गर्न सहज र सस्तो पर्छ । कंक्रीट तुलनामा आयु लामो हुन्छ । राम्ररी पकाएको तेलिया ईँडा, ढुंगा र सुर्खीमा अन्य परम्परागत सामग्री तथा माटो प्रयोग गरेर त्यस संरचनाको आयु लामो हुने हाम्रा पुराना सम्पदा हेर्दा नै प्रमाणित हुन्छ ।

नेपालमा ढुंगा अभाव छैन । राम्रो गुणस्तरको ढुंगा जता पनि पाइन्छ । आजभन्दा चार-पाँच

सय वर्षअघि त उपत्यका वरिपरि वा पहाडी क्षेत्रबाट ढुंगा ओसारेर ठूलो संरचना निर्माण गरेका थिए, हाम्रा पुर्खाले । अहिले केही ट्रक ढुंगा भए पनि रानीपोखरीको पुनर्निर्माण गर्न सकिन्छ । त्यस्तै अग्राख काठ प्रयोग गर्न सकिन्छ । काठलाई पानीभित्र मात्र राखिरहँदा सयौं वर्ष टिक्न सक्छ ।

परम्परा जोगाउने नाममा सबै ठाउँमा चुन, सुर्खी वा अन्य परम्परागत निर्माण सामग्री प्रयोग गर्नुपर्छ भन्ने होइन । जुन स्थानमा परम्परा सामग्री प्रयोग गरेर सुरक्षित र सुलभ निर्माण गर्न सकिन्छ, त्यस्ता ठाउँमा पुरातात्विक संरचना पुनर्निर्माण गर्दा परम्परागत सामग्री प्रयोग गर्ने चलन विश्वव्यापी छ । घरहरा पुनर्निर्माण गर्दा पुराना ईँडा, चुना र माटो नै प्रयोग गर्नुपर्छ भनियो भने त्यो गलत वा अतिवादी हुन्छ । रानीपोखरीका हकमा भने परम्परागत निर्माण सामग्री नै उपयुक्त देखिन्छ ।

केही व्यक्ति मलकालमा सिमेन्ट कंक्रीट भएको भए त्यतिबेले सिमेन्ट र रड प्रयोग गरिन्थ्यो भन्दैछन् । त्यसो भन्दैमा के काष्ठमण्डप पुनर्निर्माण गर्दा ढलान गरेको घरजस्तो बनाएर नाम काष्ठमण्डप राख्दा उहाँहरूको चित्त बुझ्छ ?

सम्पदा भनेको इतिहास हो । संसारको सबैभन्दा बढी जनघनत्व भएको जापानको टोक्यो सहरमा धेरै महल तथा मन्दिर पुरानै स्वरूपमा जोगाएर राखिएका छन्, जहाँ दैनिक हजारौं पर्यटक भ्रमण गर्छन् ।

चारतिर कंक्रीट पर्खाल र पिँधमा टायल बिछ्याउनु भनेको पोखरी नास गर्नु हो । आधुनिक निर्माण सामग्री प्रयोग गरिएको नागपोखरी किन पहिला जस्तो भएन ? मत्सेनारायण मन्दिर पोखरीमा पानी किन सुक्यो ? टौदह, कपिन्ध्रे पोखरी (च्यासल, पाटन), प्रयाग पोखरी (पाटन) र अन्य धेरै पोखरीमा पानी किन सुक्दै छ वा सुक्यो ?

परम्परागत रूपले पुनर्निर्माण गरेको पिम्बहाल, सिद्धपोखरी, न्हू पुखु ललनखेललगायत पुराना पोखरी किन जीवित छन् ? यसबारे पनि अध्ययन जरुरी छ । यी पोखरीको पिँधमा दुई-तीन फिट कालो माटो र डिलमा ईँडा तथा ढुंगा, माटो प्रयोग गरिएका छन् । यहाँ पोखरीको प्राकृतिक पद्धति कायम राख्ने कोसिस पनि गरिएको छ ।

रानीपोखरीबीचको बालगोपालेश्वर मन्दिर पुरातात्विक शिखर शैलीमा पुनर्निर्माण गर्नु त परै जाओस्, यथास्थितिमा रहेको सम्पदा पनि विनाश गर्दै हामी उजाड शून्य-संस्कृति, शून्य-इतिहासको सहर निर्माण गर्दैछौं । अध्ययन, अनुसन्धान दृष्टिले महत्त्वपूर्ण यस्ता सम्पदा जोगाइराख्नु राज्यको दायित्व हो । कंक्रीटको जंगललाई मात्र विकास नभनौं । कंक्रीट भवन र कृत्रिम पानीका फोहरा हेर्नुभन्दा ऐतिहासिक संरचना हेर्न पर्यटक हामीकहाँ आउने गर्छन् ।

हाम्रो पहिचान र सम्पत्ति भनेकै यिनै पुरातात्विक संरचना हुन् । तिनको संरक्षण गर्नु हामी सबैको दायित्व हो ।

(पुल्चोक इन्जिनियरिङ क्याम्पस पढेका शर्मा क्यानाडामा विद्यावारिधि गर्दै छन् ।)

सन्दर्भ : वयुवाको ५९ औं क्रान्ति दिवस

नेता फिडेल स्वतन्त्रताको लागि संघर्षरत जनताका प्रेरणा

– प्रेम सुवाल

पार्टी र नेता इमानदार भए समानतासहितको सुन्दर समाज निर्माण हुन सकिने एक उदाहरणीय देश क्युवा हो। कोलम्बसले सन् १९४२ मा क्युवामा पाइला टेके र दैनिकीमा लेखे - 'मानव जातिले देखेका टापुहरूमा सबैभन्दा सुन्दर टापू !'

क्युवाको क्रान्तिबारे चर्चा गर्दा फिडेल क्यास्ट्रो र क्युवाली वीरहरूको गाथा र लक्ष्य सम्भन्धनुपर्दछ। फिडेल क्यास्ट्रो साम्राज्यवादविरोधी संघर्षका एक योद्धा, स्वतन्त्रता र स्वाधीनताको लागि आन्दोलनरत संसारका जनताका एक प्रेरणा, न्याय र समानतामा आधारित समाजवादी व्यवस्था स्थापनाको लागि संघर्षरत एक अथक लडाकू, सम्पन्न परिवारमा जन्मेर पनि कामदार वर्गको मुक्तिमा समर्पित नेता, सारा सम्पत्ति बेचेर देशको मुक्तिमा होमिनु भएका एक नायक, त्याग र बलिदानका एक नमुना हुनुहुन्छ। क्युवालीहरूको लक्ष्य समाजवाद या मृत्यु, हाम्रो पितृभूमि या मृत्यु, हाम्रो विजय हुने आदि हुन्। यी गाथा र लक्ष्य अनुकरणीय र प्रेरणादायी छन्।

१६ औं शताब्दीको प्रारम्भमै क्युवामा स्पेनको एकछत्र उपनिवेश कायम भयो। दास बन्नुभन्दा मर्नु बेस ठानेर क्युवालीहरूले स्पेनको उपनिवेशको विरोधमा विद्रोह गरे। सन् १५३३ मा क्युवामा प्रथम दास विद्रोह भयो। सन् १५४८ मा तेस्रो दास विद्रोह भयो। सन् १७७६ मा बेलायती साम्राज्यवादबाट संरा अमेरिका स्वतन्त्र भयो र दक्षिण अमेरिकी महादेश पनि मुक्त भयो। पन्ध्रौं शताब्दीमा स्पेनले दक्षिण अमेरिकी महादेशमा फैलाएको साम्राज्य १९ औं शताब्दीको प्रारम्भमा ढल्दै गयो। सन् १८८३ मा क्युवामा पुनः स्पेनको साम्राज्य कायम भयो।

सन् १८८६ मा क्युवामा भूठा दास प्रथा उन्मूलनको घोषणा भयो। नेपालमा पनि विसं २०५७ मा कर्मैया मुक्ति घोषणा गरियो। कर्मैयाहरूलाई जग्गाको जोताहा हकबाट बञ्चित गर्ने कर्मैया मुक्ति घोषणालाई नेपाल मजदुर किसान पार्टीले धोखा बताएको थियो। कर्मैयाहरू पुनः जमिनदारका घरमा फिर्ता भएबाट नेपालमा कर्मैया मुक्ति धोखा नै सावित भयो। यसबारे हाम्रो पार्टीले सडक र संसदमा पनि उठाएको हो।

दास विद्रोहमा लागे काह रूलाई स्पेनी साम्राज्यवादले एकजनामात्र विद्रोही बाँकी रहेसम्म मारिने घोषणा गर्‍यो। क्युवाली स्वतन्त्रता सेनानीहरूले प्रत्येक घरमा चिहान खन्नु परे पनि हरहालतमा क्युवालाई स्वतन्त्र गरी छाड्ने सपथ खाए। क्युवाका ३५ लाख जनतामध्ये ५ लाख मारिए। स्पेनको उपनिवेशविरुद्ध उठेका देशभक्त क्रान्तिकारी क्युवाका सेनानायक जोसे मार्टी ४८ वर्षको उमेरमा सन् १८९५

मा मारिए। स्पेन युद्धबाट थाक्यो। तर संरा अमेरिकी साम्राज्यवादको गिद्धेदृष्टि क्युवामा पर्‍यो। सन् १८९८ मा अमेरिकी युद्धपोत हवानाको बन्दरगाहमा डुबाइयो र त्यसको आजसम्म पत्ता लागेको छैन।

अमेरिकी संसदबाटै सन् १८९८ अप्रिलमा क्युवा एक स्वतन्त्र र स्वाधीन राज्य भएको र अमेरिकी जनता स्वतन्त्रता संग्राममा लडिरहेका क्युवाली जनताको साथमा रहेको घोषणा भयो। अमेरिकाले स्पेनविरुद्ध युद्धको घोषणा गर्‍यो र युद्धमा स्पेन हापर्‍यो। डिसेम्बर १९९८ मा पेरिसमा अमेरिका र क्युवाको सम्झौता भयो र देखावटीरूपमा क्युवा स्वतन्त्र भएको घोषणा भयो। तर क्युवा अमेरिकाको नयाँ उपनिवेश बन्यो।

नेपालमा पनि बाह्रबुँदे सहमति दिल्लीमा भयो। भारतीय एकाधिकार पूँजीले नेपाललाई पनि स्वाधीन र स्वतन्त्र बताउँछ तर नेपाललाई तेस्रो देशसँग व्यापार गर्न दिँदैन, नेपालको प्रशासन, न्यायालय र सरकारमा गएका पार्टीको सूक्ष्म व्यवस्थापन गर्छ। यसको नेपाल मजदुर किसान पार्टीले मात्र फरक मत राखी विरोध गर्दै आएको छ।

विद्यालय र कलेज जीवनमै फिडेलले क्युवालगायत दक्षिण अमेरिकाको भूगोल, इतिहास र अन्य विषयको अध्ययन गर्नुभयो। हवाना विश्वविद्यालयमा पढ्दा उहाँले लेनिन र स्तालिनको रचना अध्ययन गर्नुभयो। उहाँले आफ्नो प्रेरणाको स्रोत देशभक्त जोसे मार्टी बताउनुभयो। उहाँले अमेरिकी साम्राज्यवादविरुद्ध संघर्ष गर्न आफ्नो सम्पत्ति बेचेर जहाज र हतियार खरिद गर्नुभयो। कानुनमा स्नातक गरेपछि उहाँ अधिवक्ता बन्नुभयो र क्युवाको जेलमा परेका राजनैतिक बन्दीहरूलाई रिहा गर्न मुद्दा लड्नुभयो। भारतीय विस्तारवादले नेपालको ७१ ठाउँमा गरेको सीमा अतिक्रमण र नेपाली भूमि डुवानमा पर्ने गरी बनाएका बाँध, तटबन्ध र सडकजस्तो बाँध भत्काउन नेपालका वकिलहरूले अन्तर्राष्ट्रिय अदालतमा उजुरी दिनु आवश्यक छ।

सन् १९५२ मार्च २० मा संरा अमेरिकाको बलमा सैनिक विद्रोह गरी अमेरिकी कठपुतली फूल्जैनसिओ वातिस्ता क्युवाको सत्तामा पुगे। सन् १९५७ मा वातिस्ताको साथी अमेरिकी एडवार्ड टेलर स्मिथ क्युवाको राजदूतमा नियुक्त भए। उनका अर्का साथी अमेरिकी जुवाडे र डाँकु मेयर लान्स्की हवाना र अन्य सहरमा ठूला होटल र जुवाघर (क्यासिनो) का मालिक थिए। उनले आफ्नो आम्दानाको आधा रकम वातिस्तालाई दिन्थे।

नेपालमा पनि गैरकानुनी सम्पत्ति कमाएका अजय सुमार्गीको नामसँग सरकारमा गएका प्रधानमन्त्री र मन्त्रीहरूको नाम जोडेको छ। र. २३ अर्बको

अकूत सम्पत्ति कुम्ल्याएका सुमार्गी विमानस्थलबाटै विदेश भागेको समाचार प्रकाशित भयो। हालैको चुनावमा एमालेबाट खर्बपति मोतीलाल दुगड, नेकाबाट विनोद चौधरी र माओवादी केन्द्रबाट ल्हारकेल लामा समानुपातिकबाट प्रतिनिधिसभा सदस्य हुँदैछन्। म्यानपावर कम्पनीका सञ्चालक, घरजग्गा कारोवारी, ठूला ठेकेदार, शैक्षिक माफियाहरू सांसद र मन्त्री बन्ने देशमा नेपाल पनि थपियो।

फिडेल राजनेताको साथै उच्चकोटीका कृषिविज्ञ हुनुहुन्थ्यो। उहाँले सोभियत सङ्घ विघटनपछि प्राङ्गारिक खेतीको विकास गरी देशलाई आत्मनिर्भर बनाउन सहरका युवालाई गाउँमा आकर्षित गर्नुभयो। सन् १९५९ जनवरी १ मा क्युवाको नेतृत्व गरेपछि नेता फिडेलले समाजवादी नीतिअनुरूप स्तरीय र निःशुल्क स्वास्थ्य र शिक्षा, गाँस, बास र कपडाको प्रत्याभूति गर्नुभयो। रङ्गभेद, जातिभेद, कुरीति उन्मूलन गर्नुभयो। सु-संस्कृत समाज निर्माण, सम्पत्तिको समान वितरण, समान अवसर, क्रान्तिकारी भूमिसुधार, निरक्षरता उन्मूलन गर्नुभयो भने घरभाडा ५० प्रतिशत घटाउने र टेलिफोन, सञ्चार, पानीमा अमेरिकी एकाधिकारको अन्त्य गर्नुभयो। उहाँले घर घरमा नोकर चाकर राख्ने प्रथा अन्त्य गर्नुभयो र वातावरण संरक्षण गर्न वृक्षारोपण तीव्र पार्नुभयो। उहाँले सन् १९६० जुलाईमा क्युवा-चीन सम्झौता व्यापार, सन् १९६१ मा क्युवा र चीन दौत्य सम्बन्ध, सन् १९६१ मा प्रजग कोरिया, उत्तर भियतनाम, अफ्रिकी महादेशको कंगोसँग कूटनीतिक र व्यापारीक सम्झौता गर्नुभयो।

सन् १९६१ अप्रिल १५ मा फ्लोरिडामा शरण बसेका क्रान्तिविरोधीहरूले हवानामा आक्रमण गरेपछि त्यसको भोलिपल्ट सन् १९६१ अप्रिल १६ मा मार्क्सवादी-लेनिनवादी समाजवादी देश क्युवा घोषणा गर्नुभयो। सन् १९६२ अक्टोबर २८ मा सोभियत संघका नेता खुश्चेभले क्युवामा हतियार राखिएकोबारे संयुक्त राष्ट्र संघको निरीक्षण गराउने केनेडीसँगको शर्तलाई नेता फिडेलले अस्वीकार गर्नुभयो। फिडेलले क्युवा विश्वको बुद्धिचालको गोटी बन्न चाहँदैन बरु सार्वभौमसत्ता सम्पन्न देश हो, हामी कसैको भूउपग्रह होइन भनी दृढ अडान राख्नुभयो।

स्वतन्त्र विदेश नीति वा अन्तर्राष्ट्रिय राजनीतिको दृष्टिकोण भएका फिडेलले सन् १९५६ मा सोभियत कम्युनिष्ट पार्टीको २० औं महाधिवेशनले स्तालिनको विरोध गर्दै संसदीय बाटोबाट समाजवाद स्थापना गर्ने नीति पारित गरेकोमा उहाँले विरोध गर्नुभयो र सन् १९५७ को मस्कोमा भएको बैठकमा चीनले सोभियत संघको संशोधनवादी बाटोको विरोध गर्नुभयो।

नेपालमा सरकारमा

गएका पार्टीहरू नेका, एमाले र माओवादी सार्वभौमिकताको कुरा गर्ने तर सन् १९५० लगायत असमान सन्धि खारेज होइन पुनरावलोकन गर्ने चुनावी घोषणापत्र तयार गर्छन्। असमान सन्धि खारेज नभएसम्म नेपाल सार्वभौम साँचो रूपमा हुनेछैन। नेकाले भारतीय एकाधिकार पूँजीलाई कोशी र गण्डक दियो, एमालेले टनकपुर समझदारीको विरोध गर्‍यो तर महाकाली भारतलाई दियो, माओवादी केन्द्रले कर्णाली र अरुण भारतलाई दियो।

रुसी संशोधनवादले बर्मेली र अरु देशका कम्युनिष्टलाई हतियार छोड्न र शान्तिपूर्ण उपायमा लाग्न हुकुम दियो। नेपालमा पनि सशस्त्र द्वन्द्वमा लागेका माओवादीलाई भारतीय विस्तारवादले नै सहयोग र आश्रय दियो। यो यथार्थ माओवादी नेताहरू प्रचण्ड र बाबुरामले नै स्वीकार गरेका हुन् भने भारतीय नेता प्रणव मुखर्जी र प्राध्यापक एसडी मुनीले खुलासा गरेका छन्। यसरी माओवादी भारतको ट्रोजन हर्स सावित भयो।

दक्षिण अमेरिकामा रुस समर्थक कम्युनिष्टहरू संसदीय बाटोमा अग्रसर भए तर नेता फिडेल सशस्त्र संघर्षबाटै क्रान्ति चाहनुहुन्थ्यो। सन् १९६७ मार्च १३ मा फिडेलले भन्नुभयो, 'सच्चा क्रान्तिकारी भावना नभएकाहरूलाई कम्युनिष्ट मान्न सकिँदैन। आफ्नो पखेटामा एउटा प्वाँखसम्म नभएकाले आफूलाई बाज भन्न सक्दैन। शान्तिपूर्ण तरिकाले सत्ता प्राप्त हुने सपना नदेखे हुन्छ।'

फिडेलले सोभियत संघसँग सहयोग लिनुभयो तर मार्क्सवादी सिद्धान्तलाई छोड्नु भएन र ठूलो राष्ट्र अहंकारवादसँग घुँडा टेक्नुभएन। आफ्नै खुट्टामा उभिने नीतिकै कारण क्युवाको समाजवादी झण्डा आजसम्म फहरिरहेको हो।

सन् १९६६ जनवरीमा अफ्रो एसियाली र ल्याटिन अमेरिकी जनताको ऐक्यबद्धता संगठनको सम्मेलनमा फिडेलले संसारको कुनै ठाउँमा हुने अमेरिकी साम्राज्यवादविरोधी क्रान्तिकारी आन्दोलनमा क्युवाको निःशर्त सहयोग हुने घोषणा गर्नुभयो। सन् १९६८ मा फिडेलले तेस्रो विश्वलाई दबाव राख्ने आणविक हतियार अप्रसार सन्धिमा हस्ताक्षर गर्न अस्वीकार गर्नुभयो। सन् १९८५ मा हवानामा ऋणको समस्याबारे ५ वटा सम्मेलन भए। त्यसमा नेता फिडेलले पहिलो विश्वका बैंकहरू र सरकारहरूले तेस्रो विश्वका मुलुकहरूलाई दिएको ऋणबाट ती देशहरू कहिल्यै मुक्त हुन नसक्ने चर्चा गर्दै ती बैंक र सरकारहरूले ऋणमाथि ऋण थप्दै जाने शोषणको विरोध गर्नुभयो। नेपालमा पनि एडीबीको ऋणमा मेलम्चीको पानी काठमाडौं ल्याइँदै छ। ऋणको सावौं र ब्याजको मूल्य पानी खाने जनताले तिर्नुपर्नेछ। हाम्रो पार्टीले विदेशी लगानी र ऋणसँग विदेशी नीति र सेना आउने तथा देश नवउपनिवेश हुने विषय उठाउँदै आएको हो। तर सरकारहरू सचेत भएनन्। सन् १९९० मा निकारागुआमा संरा अमेरिकी समर्थक राष्ट्रिय विपक्षी संघले चुनाव जित्यो। नेपालमा पनि अहिले साम्राज्यवाद र विस्तारवादका दलाल पाटौले धेरै स्थानमा जित्दै सरकार गठन गर्दैछन्। भारतीय साम्प्रदायिक संगठन शिव सेनाबाट प्राप्त रु. ७ करोड र भूकम्प पीडितको लागि उठाएको करोडौं रकम चुनावमा आचारसंहिताविपरीत खर्च गरेको पार्टी र उम्मेदवार जितेका छन्। यो राम्रो संकेत होइन।

सोभियत संघको विघटनपछि क्युवाको त्योसँगको व्यापार अन्त्य भयो। नेता फिडेलले पेट्रोलबाट चल्ने गाडीको ठाउँमा चीनबाट बाइसाइकल आयात गर्नुभयो। दाउरा बालेर

खाना पकाउन सुरू गराउँदै ट्राक्टरको सट्टा हलो जोताइयो। उहाँले देशलाई आत्मनिर्भर बनाउनुभयो।

समाजवादी क्युवाको विरोधमा सन् १९६१ मा हवाना विमानस्थलमा आक्रमण, सन् १९८० मा केही क्युवालीहरू हवानाको पेरूको राजदूतावासमा शरण लिन पुगे र सन् १९९४ मा २-३ सय जना क्युवाली मियामीमा बस्न जाने माग राखे। ती सबै विद्रोहलाई कुनै क्षति नहुने गरी समधान गरियो।

सन् २००१ मा फिडेलले संरा अमेरिकाबाट खाद्यान्न किन्ने प्रस्ताव राख्नुभयो तर अमेरिकाले दिएन। सन् २००१ को सेप्टेम्बर ११ मा न्युयोर्कको जुम्ल्याहा भवनमा हवाई आक्रमणको निन्दा गरी फिडेलले अमेरिकाप्रति मानवता देखाउनुभयो।

आज क्युवा प्रजातन्त्र र मानव अधिकारको उत्कृष्ट नमुना भएको छ। संरा अमेरिकी निर्देशनमा नेता फिडेलको जम्मा ६३८ पटक हत्या प्रयास भयो। संयुक्त राष्ट्र संघको महासभामा क्युवाविरुद्धको नाकाबन्दी हटाउन पटक-पटक प्रस्ताव पारित भयो। सन् २०१७ को नोभेम्बर १ मा पनि महासभाले दुईको विरुद्ध १९१ देशको मतसहित क्युवाविरुद्धको नाकाबन्दी हटाउनुपर्ने पक्षमा फैसला गर्‍यो। यो मत २२ औं पटक हो। संरा अमेरिकी र इजरायलले मात्र नाकाबन्दीको समर्थन गरे। सोभियत संघको विघटनपछि चिनियाँ विशेषताको समाजवाद, कोरियाली शैलीको समाजवाद र क्युवाको समाजवादको झण्डा फहराइरहेका छन्।

महासभामा फिडेलको भाषणप्रति सबैको आकर्षण हुन्थ्यो भने तत्काल विभिन्न देशमा आ-आफ्नो भाषामा अनुवाद प्रकाशित हुन्थ्यो। क्युवामा अहिले स्वास्थ्य उपचार गर्ने पर्यटन पनि बढ्दो छ भने खेलकुद पनि संरा अमेरिकालाई हटाउने स्तरको छ।

भूकम्प प्रतिरोधी घर बनाऔं ।

२०७२ वैशाखको जस्तो भूकम्प जुनसुकै बेला जहाँ पनि जान सक्छ । त्यसैले, घर निर्माण गर्दा सरकारले तोकेको मापदण्ड पूरा गरौं, इन्जिनियरको सल्लाह लिऔं । निर्माणमा तालिम प्राप्त डकर्मी, सिकर्मीलाई मात्र लगाऔं । पुनर्निर्माण तथा नवनिर्माण गर्दा गुणस्तरीय सामग्री मात्र प्रयोग गरौं ।

नेपाल सरकार

सूचना तथा सञ्चार मन्त्रालय

सूचना विभाग

- चिन्मय

विश्वका कामदार जनताका शिक्षक कार्ल मार्क्सको जन्मदिनको त्रिशतवार्षिकी पनि परेकाले नयाँ वर्ष २०१८ महत्वपूर्ण छ । यो वर्ष मार्क्सका विचारको अध्ययन, छलफल र प्रचार बढ्ने नै छ । सबैलाई नववर्षको शुभकामना दिँदै यो आलेख क्युवाली क्रान्तिकारी योद्धा क्यामिलो सियँफुङ्गोसको भनाइबाट बिट मारौं, ‘हामी बुझौं, हाम्रा लागि काम र बलिदानहरू जनवरी १ मा सकिएका थिएनन्, बरु सुरु भएका थिए ।’

फोन: ९८५११४८४२८, ९८४१४७०००१

चीनको नयाँ अनुहार

— सृजना सायजू

आज चीन विश्वको दोस्रो आर्थिक शक्तिको रूपमा उदाएको छ । शिक्षा, स्वास्थ्य, पूर्वाधार विकास, विज्ञान, प्रविधि, उद्योग, शैन्यशक्ति, उत्पादन, वितरण आदिमा गरेको लोभलाग्दो विकासले विश्वलाई चकित पारेको छ । विश्व अर्थतन्त्रमा चीनको योगदान ३० प्रतिशत नाघेको छ । विगतका पाँच वर्षको आर्थिक समीक्षा गर्दा कुल ग्राहस्थ उत्पादन ५ नील ४० खर्बबाट बढेर ८ नील पुगी विश्वको दोस्रो स्थानमा पुगेको छ । चिनियाँ उत्पादनले विश्वका जनता अझ विकासोन्मुख देशहरूलाई महत्वपूर्ण योगदान गरिरहेको छ । नेपालको सन्दर्भमा भारतमुखी नभई अब चीनसँगको सम्बन्ध विस्तार र व्यापक बनाउँदै गएमा देश आत्मनिर्भर र सार्वभौम हुने विश्लेषकहरूको ठ्याउँ छ । समाजवादलाई चीनको माटोमा अझ बढी शक्तिशाली बनाउन र विश्वलाई समाजवादको अनुशरण गराउन चीनले अभ्यासहरू गरिरहेको छ । युरोप, एसिया र अफ्रिकालाई जोड्ने रेशम मार्ग, एक क्षेत्र एक सडक अगुवाईको अवधारणा विकास गरेको छ र विश्वलाई नै सेवा दिन सक्ने धरातल खडा गरेको छ । त्यसकारण साम्राज्यवादी अमेरिका पनि चीनको विकास र व्यवस्थाबाट आतिन्ध्य । आजको चीन निसन्देह इतिहासको उपज हो । हिजोका संघर्षका कथाहरूबाट आजको नयाँ, सुन्दर र ज्यादै चम्किलो चीनको जन्म भएको हो । माओ त्से तुङको नेतृत्वमा चिनियाँ कम्युनिष्ट पार्टीको अगुवाइमा भएका जापानी साम्राज्यवाद विरोधी आन्दोलनहरू, मजदुर हडतालहरू, किसान आन्दोलनहरू, शोषण उत्पीडन र

थिचोमिचोका विरुद्ध भएका साना-ठूला विद्रोहहरू, कठिन लामो हिँडाइ, कष्टकर जीवन, देशभक्त चिनियाँहरूको आहुतिको मिठो फल आजको चीन हो । माओ त्से तुङदेखि सि जिङपिङसम्म आइपुग्दा चीनमा सामाजिक, आर्थिक, भौतिक, राजनीतिक परिवर्तनहरू भएका छन् तर सिद्धान्तको भ्रण्डा कहिल्यै फेरिएन । भर्खरै चीनमा चिनियाँ कम्युनिष्ट पार्टीको १९ औँ महाधिवेशन सम्पन्न भयो । उक्त महाधिवेशनमा सि जिङपिङ महासचिवको रूपमा पुनः निर्वाचित हुनुभयो । उहाँले व्यक्त गर्नुभएको तीन घण्टा लामो प्रतिवेदन आज विश्वमा चर्चित छ । देशलाई प्रेम गर्ने मानिसहरूका लागि र अन्तर्राष्ट्रिय भावना भएका मानिसहरूले खोजी खोजिकन अध्ययन गरिरहेका छन् । प्रतिवेदनमा नयाँ युगको चीन अब कता दोहोरिन्छ ? के समस्या छन् ? कसरी जाने ? चिनियाँ जनताहरूको जिम्मेवारी के भन्ने विषयमा आफ्नो विचार प्रस्तुत छ । सी जिङपिङ विचारधारा अर्थात् 'नयाँ युगको चिनियाँ विशेषतायुक्त समाजवाद', मार्क्सवाद, लेनिनवाद र माओ त्से तुङ विचारधाराको जगमा उभिएको छ । सँगै प्रतिवेदनमा नयाँ र महत्वपूर्ण विषयवस्तुहरू सुन्दर तरिकाले अभिव्यक्त भएको अनुभव गरेँ । नयाँ अवधारणा, नयाँ विचार, नयाँ सिद्धान्तहरू प्रस्तुत गरिएको पाएँ । तीमध्ये नयाँ उपलब्धी, नयाँ युग, नयाँ यात्रा, नयाँ चाहना/अनुरोध, नयाँ योगदान र नयाँ समूह- यी ७ नयाँले मेरो ध्यान आकर्षित गर्‍यो ।

नयाँ विचारधारा

प्रतिवेदनको सबैभन्दा ठूलो र नवीन सृजना भनेको नयाँ

युगको चिनियाँ विशेषता युक्त समाजवादी विचारधारा नै हो । यस विचारधारा विगतको विचाराहरूको जगमा नै उभिएको छ । यस विचारधारा पार्टी र जनताको व्यवहारिक प्रयोगको अनुभव एवम् सामूहिक ज्ञानको फल हो । चीनको पुनर्जागरण र संघर्षको कार्ययोजनाको रूपमा यो विचार अगाडि सारिएको छ । प्रतिवेदनमा इतिहासका राजनैतिक परिस्थितिहरूको विश्लेषणसँगै वर्तमान कार्यदिशा तय गर्नुपर्ने र नयाँ पुस्तालाई उक्त बाटोमा दोहोर्‍याउनुपर्ने आवश्यकताको चर्चा गरिएको छ । यो युगसँग मेल खाने र सम्पूर्ण चिनियाँ जनतालाई एकताबद्ध गर्ने नयाँ विचारधाराको रूपमा व्याख्या भएको छ ।

नयाँ उपलब्धी

सन् २०१२ मा सम्पन्न चिनियाँ कम्युनिष्ट पार्टीको १८ औँ महाधिवेशनका पाँच वर्षमा भएका उपलब्धीहरूको सिंहावलोकन प्रतिवेदनमा समावेश गरिएको छ । कठिनाईका बाबजुद पनि अर्थतन्त्रको विकासमा स्थिरता कायम गर्नु, गर्न खोजेको सम्पूर्ण काम पूरा गर्नु, विकासको गतिले तीव्रता लिनु, चौतर्फी रूपमा १५०० भन्दा बढी सुधारको कदमहरू सफल हुनु सँगसँगै लोकतन्त्र, विधिको शासन, भ्रष्टाचारविरुद्धको अभियान, पर्यावरणीय संरक्षण जस्ता कार्यहरू ५ वर्षमा हासिल भएका केही उपलब्धीहरू हुन् । यसरी नयाँ गतिमा भएको अर्थतन्त्रको विकासलाई प्रतिवेदनले ऐतिहासिक नयाँ उपलब्धीको रूपमा चर्चा गरेको छ ।

नयाँ युग

प्रस्तुत प्रतिवेदनले चीन

र चिनियाँ जनता नयाँ युगमा प्रवेश गरेको शंखघोष गरेको छ । विगतका कार्यहरूलाई निरन्तरता दिदै नयाँ ऐतिहासिक अवस्थामा चिनियाँ विशेषता युक्त समाजवादको निम्ति संघर्ष गर्ने युग, मध्यम स्तरको आय गर्ने समाजको निर्माण गर्ने समाजवादको आधुनिकीकरण गरी शक्तिशाली देश निर्माण गर्ने युग, सबै जनताको एकसाथ समृद्धि प्राप्त गरी सुन्दर र सुखमय जीवन सिर्जना गर्ने युग, विश्वका सम्पूर्ण मानव जातिका लागि अझ बढी र ठूलो योगदान पुर्‍याउँदै चीनलाई विश्वको केन्द्र बनाउने युगको रूपमा नयाँ युगको चित्रण गरिएको छ । सन् १९५६ मा सम्पन्न पार्टी महाधिवेशनका प्रमुख अन्तरविरोध पिछुडिएको उत्पादन सामग्री र समृद्धिबीचको हो । चिनियाँ समाजको मुख्य समस्या जनताको सुन्दर जीवनको चाहना र असन्तुलित तथा अपुग विकासबीचको अन्तरविरोधमा परिवर्तन भइसकेको र यही नयाँ समस्याले गर्दा चीन नयाँ युगमा प्रवेश गरेको निर्णय १९ औँ महाधिवेशनले गरेको छ ।

नयाँ यात्रा

सन् १९७८ देखि १९९० सम्म चीनको खाने र बस्ने समस्याको समाधान र सन् १९९० देखि २००० सम्म जनताको स्तरोन्नति गर्ने र सन् २००० देखि २०२० सम्म चौतर्फी रूपमा समस्या समाधान गर्ने लक्ष्य लिइएको थियो । अहिले प्रस्तुत प्रतिवेदनमा २०२० देखि २०५० बीचको ३० वर्ष दुई चरणमा साकार बनाउने लक्ष्य लिएको छ । सन् २०२१ देखि २०३५ सम्ममा समाजवादको आधुनिकीकरण पूरा गर्ने र सन् २०३६ देखि २०५०

सम्ममा चीनलाई सम्पूर्ण रूपमा एक समृद्ध, प्रजातान्त्रिक, सभ्य, सुसंस्कृत, सामञ्जस्यपूर्ण सुन्दर आधुनिक शक्तिशाली समाजवादी देशको रूपमा निर्माण गर्ने नयाँ यात्रा तय गरेको छ ।

नयाँ चाहना र अनुरोध

चिनियाँ कम्युनिष्ट पार्टीको स्थापनाको उद्देश्यबाट जस्तोसुकै परिस्थिति आए पनि कहिल्यै विचलित नहुनु र चिकपाका सम्पूर्ण कार्यकर्ताहरूलाई राजनीतिक र सैद्धान्तिक रूपमा बलियो र परिपक्व रहिरहन नेतृत्वले अनुरोध गरेको छ । पार्टी नेतृत्व सदा जनताप्रति इमानदार, कर्तव्यनिष्ठ हुनुपर्ने र नयाँ युगको नयाँ उपलब्धीका लागि शक्तिशाली र अनुशासित रहनुपर्ने आवश्यकताबोध गराएको छ । पार्टीले पहिलोपटक राजनैतिक निर्माणलाई सबैभन्दा बढी महत्वकासाथ उल्लेख गरेको छ । पार्टी कार्यकर्ताहरूले पार्टीको कडा नियमभित्र रहेर जनताको सेवा गर्ने काम गर्न आह्वान गरेको छ । भ्रष्टाचारको नियन्त्रणका लागि कडा कानूनको बन्दोबस्त गरिएको छ । भ्रष्टाचार गर्ने र गराउने दुवै अपराधीहरूलाई कारबाही समेत गर्ने कुरा विशेष रूपमा प्रतिवेदनमा उल्लेख छ । चिनियाँ जनतासँगै विश्वका सम्पूर्ण मानव जातिको सुखमय जीवनको लागि चीनले महत्वपूर्ण भूमिका खेलेको छ । पञ्चशीलको सिद्धान्त पालना गरी विश्वको शान्ति र विकासमा योगदान पुर्‍याउने काम चीनबाट भएको छ । १९७८ देखि २०१६ सम्म आइपुग्दा ७३ करोड जनतालाई गरिबीको रेखामुनिबाट माथि उठाउनु र विश्वमा ठूलो अर्थतन्त्रको हैसियत बनाउनु पनि

ठूलो योगदानको रूपमा लिन सकिन्छ । समाजवादको बाटोबाट देशको र अन्तर्राष्ट्रिय जगतको समृद्धिको बाटो कोर्न सकिन्छ भन्ने शिक्षा चीनले सम्पूर्ण मुलुकलाई दिएको छ । सँगसँगै आज चिनियाँ सपनाअन्तर्गतको एक क्षेत्र एक सडक अगुवाईले विश्वलाई एउटै मालामा उन्ने प्रयास गर्न खोजिएको छ । चीन आफूमात्र सम्पन्न नभई एसिया युरोप र अफ्रिका जोडिने रेशम मार्गको ठूलो योजना पनि विश्वको निम्ति नयाँ योगदान सावित हुनेछ ।

नयाँ समूह

१९ औँ महाधिवेशनले चिकपाको नयाँ केन्द्रीय समितिका सदस्यहरू छानेको छ । चिकपाका सदस्यहरूको क्षमता, आचरण, प्रतिभाका आधारमा सदस्यहरू नियुक्त गरेको छ । केन्द्रीय समितिमा मन्त्रीस्तरीय प्रमुखहरू, सेनाका प्रमुखहरू सरकारी व्यवसायी, विश्वविद्यालय, किसान र मजदुर प्रतिनिधिहरू छानिएका छन् । केन्द्रीय समितिमा सदस्यहरूको सरदर उमेर ५७ रहेको छ केन्द्रीय समितिमा ३० जना महिला र ३८ जना अल्पसंख्यक छानिएका छन् । नयाँ केन्द्रीय समितिका ९९ प्रतिशत सदस्यहरू विश्वविद्यालय शिक्षा उत्तीर्ण छन् । केन्द्रीय समितिको पूर्ण बैठकले सि जिङपिङलाई पार्टी नेतृत्वमा पुनःनिर्वाचित गरेको छ । यसरी हिजो माओको चीन जिते रातो थियो उतिकै र फरक ढङ्गले चीन आज पनि रातो छ । मार्क्सवाद-लेनिनवाद र माओ त्सेतुङ विचारधारा युग युगसम्म चीनको भूमिमा जीवित राख्न सि जिङपिङको नेतृत्व र चिनियाँ कम्युनिष्ट पार्टीले सफल रहनेछ भन्ने आशा एवम् विश्वास पनि छ ।

सामाजिक परिचालकको घाँटी निमोटियो

काठमाडौँ । देशभरका नगरपालिका र गाउँपालिकामा करारको रूपमा नियुक्त भएका सामाजिक परिचालकहरूको म्याद सकिएको भन्दै पुस १७ गतेबाट करार सेवा बन्द गरेका छन् । नेपाल सरकार संघीय मामिला तथा स्थानीय विकास मन्त्रालयको स्थानीय शासन तथा सामुदायिक विकास कार्यक्रम अन्तर्गत एलजीसीडीपी अन्तर्गत करारसेवामा नियुक्त भएका देशभरका सामाजिक परिचालकहरूको म्याद सकिएको भन्दै यस अघि नै निर्णय गरिसकेको थियो । स्थानीय निकायमा जनप्रतिनिधि नभएको अवस्थामा समन्वय, सहजिकरण र सरकारका

नीति कार्ययोजना कार्यान्वयन गराउन २०६६ सालदेखि सामाजिक परिचालकको अवधारण ल्याएका थिए । म्याद सकिएको निर्णय मान्य नहुने भन्दै सामाजिक परिचालक आन्दोलनमा उत्रेका छन् । परिचालक हकहित संरक्षण संघर्ष समितिले जिल्ला समन्वय समितिको कार्यालय र विभिन्न राजनैतिक दलका ट्रेड युनियनमा ज्ञापनपत्र बुझाएका छन् । सामाजिक परिचालकको घाँटी निमोटिने सरकारको निर्णय फिर्ता नगरेसम्म संघर्षलाई अघि बढाउने चेतावनी दिएका छन् ।

समाजवादी.....

बताउनुभयो । उहाँले समाजवादी देश क्युवाले महिला, स्वास्थ्य र शिक्षा क्षेत्रमा गरेका उल्लेख्य उपलब्धिहरूबारे चर्चा गर्नुभयो । क्युवा ऐक्यबद्धता समिति नेपालका अध्यक्ष सुरेन्द्रराज गोसाईंको सभापतित्वमा भएको प्रवचन कार्यक्रममा समितिका उपाध्यक्ष रवीन्द्र ज्याख्वले पनि बोल्नुभएको थियो ।

कार्यक्रममा क्युवा र क्युवाली समाजवाद तथा क्युवाली क्रान्तिको ऐतिहासिक महत्वको विषयमा समितिका सचिव नीरज लवजू र नेपाल प्राध्यापक समाजका सहसचिव सुजन माकले पावरप्वाइन्ट प्रस्तुति गर्नुभएको थियो ।

काठमाडौँमा क्युवा स्वतन्त्रता दिवस मनाइयो

नेपाल मजदुर किसान पार्टी काठमाडौँ जिल्ला समितिको सहकार्यमा चन्द्रागिरी नगर समिति वडा नं. १ को आयोजनामा दहचोकमा क्युवा स्वतन्त्र भएको ५९ वर्ष गाँठ दिवस मनाइयो । दिवसमा नेमकिपाका केन्द्रीय सदस्य एवं काठमाडौँ जिल्ला अध्यक्ष नारायण महर्जनले क्युवाको समाजवादी शासन व्यवस्था र त्यहाँ गरेको प्रगति

विश्वकै लागि अनुकरणीय छ भन्नुभयो ।

१ जनवरी १९५९ मा साम्राज्यवाद विरोधी योद्धा फिडेल क्यास्ट्रोको नेतृत्वमा छापामार युद्ध गरी बाटिस्टा तानाशाहीलाई पराजित गरेको दिनको सम्झनाले कम्युनिष्टहरूले गर्वका साथ मनाउनुपर्ने भन्नुभयो ।

समाजवादी क्युवामा शिक्षा निःशुल्क र अनिवार्य स्वास्थ्य निःशुल्क उपचार र योग्यतानुसारको कामको बन्दोबस्तले देशको प्रगति गर्न सफल राष्ट्रको संज्ञा दिनुभयो । निजी अस्पताल र क्लिनिक नभएको नत कलेज र विद्यालय नै छ । सम्पूर्ण जनताको जिम्मेवार राज्यले लिएको देश हो क्युवा । कार्यक्रममा चन्द्रागिरी नगर समितिका अध्यक्ष गुणदास महर्जनले गरिव जनताको मुक्तिको लागि गरेको क्रान्तिबाट शिक्षा लिनुपर्ने बताउनुभयो ।

सरिता थापाले क्युवा महिलाहरूको अधिकार सुनिश्चित भएको साथै राज्यको हरेक क्षेत्रमा प्रतिनिधित्व गरेको बताउनुभयो । शिक्षक संघ जिल्ला समिति काठमाडौँको अध्यक्ष जित बहादुर महर्जनले समाजवादी देश क्युवा स्वास्थ्य क्षेत्रमा गरेको प्रगति

विश्वलाई चकित पारेको बताउनुभयो ।

वडा नं. १ का कृष्ण बहादुर लामाको सभापतित्वमा भएको कार्यक्रममा रामप्रसाद भट्टराई र हरिशरण श्रेष्ठले पनि बोल्नुभएको थियो ।

भूकम्प.....

भवन निर्माण गर्न सबैलाई आग्रह गर्नुभयो । प्रतिरोधात्मक भवन नबनाउनाले हामी असुरक्षित भएको भन्दै विभिन्न संघसंस्थाले प्रस्तुत गरेको जागरणलाई सराहना गर्नुभयो ।

हामीले विगतबाट शिक्षा लिएर सुरक्षित भवन बनाउने कार्यमा नगरपालिका सहयोग गर्न तयार रहेको बताउनुभयो ।

कार्यक्रममा उत्थानशील नेपालका अध्यक्ष आकर्षण प्रधानले स्वागत मन्तव्य राख्दै कार्यक्रमको औचित्यबारे प्रस्ट पार्नुभएको थियो ।

उत्थानशील विकास केन्द्रका अध्यक्ष एवं स्रोत व्यक्ति डा. हरि दर्शन श्रेष्ठले २०७२ सालको भूकम्पबाट १४ प्रतिशत सिमेन्टको घर र ८५ प्रतिशत ढुंगा माटोको घर भत्केको तथ्याङ्क पेश गर्दै भूकम्पका कारणको प्लेट सम्बन्धी

जानकारी दिनुभयो । अन्तरक्रियात्मक रूपमा भएको कार्यक्रममा कीर्तिपुर नपाका वडा नं. ९ का अध्यक्ष एवं पुनःनिर्माण तथा विपद् व्यवस्थापन समितिका संयोजक गंगाराम महर्जनको सभापतित्वमा भएको थियो भने कीर्तिपुर नपाका उपप्रमुख सरस्वती खड्काले पनि बोल्नुभएको थियो ।

जनसेवामा इन्डोर.....

ई.दुर्कमान महर्जनले सहिदलाई बताउनुभयो ।

हाल निर्मित कोर्टलाई जापानी संस्थाले १५ लाख सहयोग गरेको थियो ।

जनसेवा व्याडमिन्टन खुला कोर्टमा युवा खेलकुद समूह पाँगा कीर्तिपुरले नवौँ संस्करण खेल संचालन गरिसकेको छ ।

भण्डारीको.....

धन्यवाद व्यक्त गर्नुभयो ।

२४० पृष्ठ भएको पुस्तकमा लेखकले अभ्यास र सीप, सिर्जना र अनुभूति, मूर्ति र विचार र कार्यशाला र प्रदर्शनी गरी चार खण्डमा आफ्नो अनुभव र सिर्जनाका विचार पस्कनु भएको छ ।

भिजन कीर्तिपुरमा पुनः राममान सिंह अध्यक्ष

कीर्तिपुर । भिजन कीर्तिपुर बचत तथा ऋण सहकारी संस्था लि.को १० औं वार्षिक सभा १५ गते शनिबार कीर्तिपुरमा सम्पन्न भयो ।

साधारण सभाबाट पुनः राममान सिंहको अध्यक्षतामा ७ सदस्यीय नयाँ कार्यसमिति सर्वसम्मतिबाट निर्वाचित भएको छ । जसमा उपाध्यक्षमा समिर महर्जन, कोषाध्यक्ष विद्यालक्ष्मी महर्जन, सचिव श्रीकृष्ण तण्डुकार सदस्यहरूमा श्याम महर्जन, लक्ष्मी बहादुर श्रेष्ठ र राम कुमारी रहनुभएको छ ।

त्यसैगरी लक्ष्मी बहादुर श्रेष्ठको संयोजकत्वमा ऋण समिति र विक्रम महर्जनको संयोजकत्वमा लेखा समिति चयन गरेको छ ।

डिभिजन सहकारीका नरबहादुर थापाले १० औं वार्षिक साधारण सभा र सहकारीको आफ्नै भवन पनि उद्घाटन

गर्नुभएको थियो ।

त्यसक्रममा प्रमुख अतिथिले छोटो समयमै भिजन सहकारीले शेयर सदस्यहरूको मन जित्न सफल भएको बताउनुभयो । सहकारी आफ्नै भवनबाट जनताको सेवा गर्न सक्नु उदाहरणीय काम हुने बताउनुभयो ।

सभामा संस्थाका अध्यक्ष एवं कार्यक्रमका सभापति राममान सिंहले वार्षिक प्रगति विवरण र

कोषाध्यक्ष विद्यालक्ष्मी महर्जनले आर्थिक प्रतिवेदन पेश गर्नुभएको थियो ।

कार्यक्रममा उपस्थित सम्पूर्ण शेयरसदस्य र अतिथिहरूलाई समिर महर्जनले स्वागत गर्नुभएको थियो भने शेयर सदस्य विजय भुपाल र किपू देय् दुकु बचत तथा ऋण सहकारी संस्था लि.का अध्यक्ष प्रणय सिंहले शुभकामना मन्तव्य व्यक्त गर्नुभएको थियो ।

कीर्तिपुरमा कृषिबारे अन्तरक्रिया सम्पन्न

– उपेश महर्जन

कीर्तिपुर । नेपाल लगायतका खाद्यबस्तुहरू जापानमा बजार विस्तार गर्न सबैभन्दा गुणस्तरमा ध्यान दिनुपर्ने निष्कर्ष निकालिएको छ ।

नेपाल, भुटान र भारतबाट स्याउ, सुन्तला, फर्सी, दाल, चामल, अदुवा, हरियो तरकारी, प्याज जापानमा निर्यात गर्न सकिनेछ ।

खाद्यबस्तुहरूको गुणस्तरताले मूल्य निर्धारण हुने बताउँदै नेपाललगायतका खाद्यबस्तुहरूको बजार प्रणाली सोही अनुसार निर्धारणमा जोड दिइएको छ ।

हालै काठमाडौँमा सम्पन्न भारतीय उपमहाद्विपमा खाद्य बजार प्रणालीको विकास र जापानसँग व्यापार साझेदार गर्ने सम्भावनाको विषयमा दुईदिने कार्यशाला गोष्ठीले उक्त निष्कर्ष निकालेको हो ।

गोष्ठीमा जापान, नेपाल, भारत र भुटानका १६ वटा खाद्य तथा अर्थशास्त्रीहरूको कार्यपत्रको निचोड निकाल्दै हिरोसिमा विश्वविद्यालयका प्राध्यापक केशबलाल महर्जनले जानकारी दिनुभयो ।

दुर्गमका खाद्यबस्तुहरूलाई सुगम क्षेत्रमा ल्याउनको लागि यातायातको सहज सुविधासहित भौतिक पूर्वाधारको विकास गर्नुपर्ने, उचित भण्डारणसहित नीतिगत निर्णय गर्न आवश्यकतामा जोड

दिइएको छ ।

किसानलाई उचित मूल्य दिनपर्ने, किसान र उपभोक्ताबीचको माध्यममा रहने ठेकेदार र साहबीचको आर्थिक दुरी घटाउनुपर्ने, कमिसन एजेन्टहरूलाई निरुत्साहित गर्नुपर्ने लगायतका निर्णय पनि उक्त गोष्ठीले गरेको छ ।

संयुक्त रुपमा त्रिभुवन विश्वविद्यालयको प्राकृतिक विज्ञान संग्रहालय, हिरोसिमा विश्वविद्यालय, जापानस्थित खुल्ला विश्वविद्यालय र नेपाल विकास अनुसन्धान प्रतिष्ठानले कार्यशाला आयोजना गरेको थियो ।

कार्यशालामा प्राध्यापक महर्जन र दिल्ली विश्वविद्यालयका विनू सुन्दासले दिल्लीमा रहेको कृषि बजार प्रणाली र थोक बजार र सिलगुडी र आसपासमा रहेको फलफुल तथा तरकारी बजारीसम्बन्धी दुईवटा कार्यपत्र

प्रस्तुत गर्नुभएको थियो ।

फुकुइ विश्वविद्यालयका प्राध्यापक तोसिहोरो त्सुकिहाराले हिमाली क्षेत्रमा भएका कृषि उत्पादन र खाद्यव्यापारसम्बन्धी, खुल्ला विश्वविद्यालयका प्राध्यापकद्वय अकिनोबु कावाई र हिसाटारो होरियुचिले भुटान र नेपालसम्बन्धी कृषिबजार, टोकियो कृषि विश्वविद्यालयका प्राध्यापक हिरोजी फुजीसिमाले कार्यपत्र पेश गर्नुभयो ।

भुटानको कृषि तथा वन मन्त्रालयका कृषि बजार संयोजक दोर्जी रिङचेन, कृषि विकास मन्त्रालयका वरिष्ठ कृषि अर्थविद् बासुदेव काफ्ले, नेपाल चेम्बर अफ कमर्स तथा उद्योगस्थित एग्रो इन्टरप्राइजेज सेन्टरका कार्यकारी प्रमुख प्रदिप महर्जनलगायतले कार्यपत्र पेश गर्नुभएको थियो ।

जाडो छ भनेर घाममा धेरै नबसौ

– डा. रूपक घिमिरे

जाडो याममा घाम सबैलाई प्यारो लाग्छ । कोहीकोही दिनभरि घाम तापेर बस्न रुचाउँछन् । फुर्सदमा हुनेहरूले जाडोको बेला सकेसम्म घाममा बसेर धेरै समय कटाउन चाहन्छन् । तर, जाडोमा घाम ताप्नुका फाइदा र बेफाइदा दुवै छन् ।

घामले सकारात्मक प्रवाह पार्छ, ऊर्जा दिन्छ । बिहानको घाम स्वास्थ्यका हिसाबले लाभदायी पनि हुन्छ ।

मानव शरीरलाई घाम कति चाहिन्छ भन्ने थाहा पाउनुभन्दा अघि हाम्रो छालाको प्रकार कस्तो हो भनेर पत्ता लगाउनुपर्छ ।

मानिसको छाला ६ प्रकारको हुन्छ । छिटो कालो हुने खालका गोरा मानिसहरूको छाला एउटा प्रकारमा पर्छ । नेपालीहरूको छाला भने ४-५ प्रकारको हुन्छ । काला अर्फिकनहरूको छाला एक प्रकारको हुन्छ ।

घामको प्रकाशले छालामा पर्ने असरहरू

घामको प्रकाशका कारण छाला रातो हुने, छाला पोल्ने, चिलाउने, बिबिरा आउने हुन सक्छ । लामो समय घाममा बस्नेहरूलाई छालाको क्यान्सर समेत हुन सक्छ ।

घामले भिटामिन दिने गर्छ, तर भिटामिन 'डी' पाउनकै लागि दिनभरि लुगा फुकालेर घाममा बस्नु जरुरी छैन । दैनिक कपडाले नछोपेको भागलाई बिहानको घाममा ५-१० मिनेट देखाउँदा पनि हाम्रो शरीरमा चाहिने

जति भिटामिन डि पाउन सकिन्छ ।

सानो बच्चालाई २-३ घन्टा घाममा राखेर तेल लगाउने चलन छ, तर त्यसो गर्दा घामको 'युभी रेज'ले बच्चाको छाला डढाउँछ ।

बिहानको भुल्किँदो घाम स्वास्थ्यका लागि फाइदाजनक हुन्छ । तर, जाडो याममा दिनभरि घाममा बस्ने बानीले भने हाम्रो छालामा नराम्रो असर पुर्‍याउँछ । विशेषगरी बिहान १० देखि २ बजेसम्मको घामको 'रेज'लाई स्वास्थ्यका लागि राम्रो मानिँदैन ।

घामले शरीरमा पुग्ने फाइदा

– सूर्यको किरणमा पाइने भिटामिन डीले हड्डी बलियो बनाउँछ (भिटामिन डीको कमीले शरीरमा 'मेटाबोलिक' हड्डीको रोग लाग्छ)।

– बिहानको पारिलो घाममा बस्नाले शरीरमा 'मेलाटोनिन' नामको हर्मोन विकसित हुन्छ, जसले निद्रा लगाउँछ ।

– चिसोबाट लाग्ने रोगबाट बचाउँछ ।

– सूर्यबाट निस्कने अल्ट्राभायलेट किरणले 'इम्युन सिस्टम' मजबुत बनाउँछ ।

– घामले रगत जम्नबाट बचाउँछ ।

घामका बेफाइदा

– छालामा विभिन्नखाले समस्या देखा पर्ने गर्छ ।

– अनुहारको छाला रूखो हुने, डढ्ने हुन्छ ।

– जाडोमा घामले गर्दा चाया, पोतो, कोठी आउँछ ।

– छाला सुक्खा हुने र हातखुटा फुट्ने समस्या देखिन्छ ।

– लामो समय घाममा बस्ने मानिसलाई छालाको क्यान्सर समेत हुन सक्छ ।

त्यसैले जाडो भयो भन्दैमा लामो समय घाममा बस्नु स्वास्थ्यका दृष्टिले उपयुक्त मानिँदैन । छालालाई सुरक्षित राख्न 'मोस्चराइजिङ क्रिम'को प्रयोग गर्न सकिन्छ । छालालाई घामबाट जोगाउ 'सन ब्लक क्रिम' लगाउनुपर्छ । शरीर खुला राखेर घाममा छाला पारेर बस्नु हुँदैन ।

– स्वास्थ्य खबरपत्रिका

कीर्तिपुरमा कृषिबारे अन्तरक्रिया सम्पन्न

कीर्तिपुर । राष्ट्रिय कृषक समूह महासंघ नेपाल कीर्तिपुरको आयोजनामा कृषि सम्बन्धी अन्तरक्रिया कार्यक्रम आइतबार देवढोकास्थित कीर्तिपुर नपाको भवनमा सम्पन्न भयो ।

कार्यक्रमको उद्घाटन कीर्तिपुर नगरपालिकाका प्रमुख रमेश महर्जनले पानसमा दीप वाली गर्नुभएको थियो । त्यसक्रममा वहाँले कृषि योग्य भूमिमा प्लटिङ गरिने काम रोकनुपर्ने बताउनुभयो ।

कृषिको विकासको साथै कुखुरापालन र माछापालन पेशालाई अगाडि बढाउनुपर्ने बताउनुभयो ।

जिल्ला कृषिका अधिकृत यमकुमारी श्रेष्ठले स्थानीय सरकारले कृषि क्षेत्रमा पर्याप्त बजेट छुट्याउनुपर्ने र त्यसैबाट कृषकलाई आवश्यक पर्ने बिउबिजन व्यवस्था र तालिम दिनुपर्ने बताउनुभयो ।

कृषि महासंघका अध्यक्ष उद्धव अधिकारीले कीर्तिपुर नपामा ७५ हजार उपभोक्ता रहेको तथ्याङ्क पेश गर्दै उपभोक्तालाई सर्वसुलभ तरकारी उपलब्ध गराउन हातबजार र बजार व्यवस्थापनमा सरकारले ध्यान दिनुपर्ने बताउनुभयो ।

माटो विशेषज्ञ वीर बहादुर महर्जनले किसानलाई प्रोत्साहन गर्न कृषि उत्पादनको मूल्य उपलब्ध हुनुपर्ने बताउनुभयो ।

कीर्तिपुर नपा वडा नं. २ का अध्यक्ष रमेशमान डंगोलले कृषि पेशाकर्मीहरू एक आपसमा सहयोगी भै अगाडि बढ्नुपर्ने बताउनुभयो ।

महासंघ कीर्तिपुरका अध्यक्ष गोपाल महर्जनको सभापतित्वमा भएको कार्यक्रममा सविना नापितले पनि बोल्नुभएको थियो ।

ग्यारेन्टी उपचार

नशा च्यापिएको घुँडाको दुखाई

आश्चर्यजनक रूपमा ग्यारेन्टी निको पार्ने

- ♦ जाँड-रक्सीको कुलन ग्यारेन्टी छुटाउने
- ♦ मुखै नबारीकन सुगर कन्ट्रोल गर्न
- ♦ महिला/पुरुषको यौन पावर बढाउन
- ♦ पेटको दाग अनुहारको चाँयापोतो हटाउन
- ♦ भुँडी घटाउन/शरीरको तौल बढाउन
- ♦ स्तन घटाउन, बढाउन/टाईट पार्न

फिटनेस प्वाइन्ट ट्रेडिङ्ग

दुरसंचारको गेटसँगै

फोन नं. ४३३६७०१

९८०३५०२२५९, ९८४९९८९९७६

Free Home Delivery

Not For Medicinal Use

भाषा, साहित्य व संस्कृतिया सः

नेवाः एफ.एम १०६.६

NewaFM
106.6 MHz

नेवाः एफ.एम. १०६.६

न्यामासिमा, च:ध्वाखा, किपू-२

फोन ल्या: ४३३४२२२

निह्छिचछि (२४ सै घण्टा) न्यनादिसँ/न्यंकादिसँ

नेवाः जुयाजुया जौरव यानादिसँ

अनक मिडिया प्रा.लि.

न्यामासिमा, च:ध्वाखा, किपू-२

इमेल: ankmedia.newafm@gmail.com